

EEN GOLF VAN VERANDERING

Binke D'Haese

Dit voorjaar bleef een cijfer uit de krant me achtervolgen: bijna negen op de tien mensen wereldwijd wil dat hun regering méér doet tegen klimaatverandering (*The Guardian*, 22 april 2025). Als educator liet dat cijfer me niet los. Want telkens weer zie ik hoe mensen twijfelen aan hun eigen impact, hoe stilte en terughoudendheid het winnen van betrokkenheid. Nochtans, samen leren – in de klas, tijdens projecten of gewoon in gesprek – kan het verschil maken. Kennis delen geeft vertrouwen, zet aan tot actie, en laat zien dat je niet alleen staat.

VAN WETEN NAAR HANDELEN – OCEAANGELETTERDHEID OP ZIJN BEST

Bewustwording en betrokkenheid lopen als een rode draad door het werk van VLIZ. Kennis delen over de zee is geen bijzaak, maar een wezenlijk onderdeel van alles wat we doen. De zee is geen ver-van-mijn-bedshow, maar raakt aan het dagelijks leven van velen. Waar je ook kijkt – klas, werkvloer of keukentafel – de zee blijkt verrassend dichtbij: ze wekt vragen op, prikkelt nieuwsgierigheid en zet aan tot denken én doen.

Wat ooit begon als een handvol leerdoelen, groeide uit tot een internationale beweging: ocean literacy of oceaangeletterdheid. Waar de zee vroeger sporadisch opdook in het Vlaamse onderwijs, is ze nu stevig verankerd in vele leerplannen: niet alleen binnen het vak aardrijkskunde, maar ook in lessen over klimaat, biodiversiteit en duurzaamheid.

Die evolutie is geen toeval. Wereldwijd groeit het besef dat je pas zorg kunt dragen voor wat je begrijpt. De Europese Unie maakt van ocean literacy zelfs een speerpunt. Zo krijgen jongeren – hier én elders – niet enkel feiten mee, maar ook inzicht en handvatten om het verschil te maken. De zee is voor ons allemaal relevant, dichtbij en veraf.

VLIZ IN ACTIE

VLIZ ondersteunt al jaren initiatieven die oceaangeletterdheid bevorderen, zowel binnen als buiten het onderwijs. Lesmodules vonden hun weg naar veel lagere en secundaire scholen. Via een jaarlijkse scholenwedstrijd daagden we klassen uit om met wetenschap rond zee en kust aan de slag te gaan. Leerkrachten kunnen zich bijscholen via praktische nascholingen. De Grote

Schelpenteldag, Plastic Pirates en andere burgerwetenschapsprojecten maakten het mogelijk dat jongeren, gezinnen en geïnteresseerden actief gegevens verzamelen over het leven aan de kust. Ook initiatieven als Dag van de Wetenschap, ZEEKERWETEN en educatieve escaperooms maakten kennisdeling over zee concreet en laagdrempelig.

Ook buiten het klaslokaal loopt oceaaneducatie door. In bezoekerscentra, via samenwerkingen met lokale partners en in tal van publieksactiviteiten wordt kennis over zee gedeeld en verdiept. Zowel kleine initiatieven als bredere projecten dragen bij aan een samenleving waarin oceaangeletterdheid groeit.

TERUGBLIK OP EEN RUBRIEK

Sinds 2010 bracht de rubriek 'Educatie en de zee' in De Grote Rede tientallen verhalen, tips en tools voor iedereen die met zee-educatie aan de slag wil. Verandering vraagt om gedeelde kennis en samenwerking. Of het nu ging over veldwerk aan zee, excursies met een marien thema, klasprojecten rond digitale tools, educatieve tentoonstellingen of praktijkvoorbeelden van samenwerking tussen scholen en musea – steeds stond centraal: samen leren geeft inzicht én moed om te handelen. Ook het idee van ocean literacy liep als een blauwe draad doorheen de jaren: wie begrijpt wat er op het spel staat, durft verantwoordelijkheid nemen.

EEN ZEE VAN MOGELIJKHEDEN

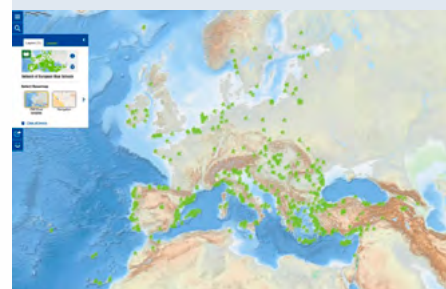
Ocean literacy krijgt vandaag meer aandacht dan ooit, in Vlaanderen en ver daarbuiten. Europa benoemt het als prioriteit om burgers – van jong tot oud – te betrekken bij zee en

klimaat. Leren over de zee stopt niet aan de schoolpoort. Op het strand, in workshops, via burgerwetenschap of aan de keukentafel: kennis groeit op onverwachte plekken, en actie volgt vaak sneller dan gedacht.

VLIZ blijft zich inzetten om zoveel mogelijk mensen te bereiken: via scholen, publieksacties en projecten die iedereen uitnodigen om deel te nemen. Zo bouwen we samen verder aan een samenleving die weet, durft en doet.

WIST JE DAT...

- ...meer dan 85 klassen de afgelopen vijf jaar aan de slag gingen met de PlaneetZee-modules/wedstrijd?
- ...er elk jaar 150 leerkrachten nascholing rond oceaandonderwijs van VLIZ volgen?
- ...burgerwetenschapsprojecten zoals 'Plastic Pirates' jongeren niet alleen laten leren, maar ook data laten verzamelen voor echt onderzoek?
- ...Europa inmiddels 1023 erkende Blue Schools telt?

Kaart met de Blue Schools in Europa
© European Atlas of the Seas (EMODnet)